

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. De indissolubilitate Matrimonii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

sensus utriusque obtentâ dispensatione, quantumvis alter solum sciat impedimentum; prior enim consensus nullus fuit, utpote circa materiam invalidam: ita Sanchez l. 2. d. 35. Coninck, Bonacina n. 6. & alii. Caietanus ait non necessariò esse manifestandum alteri impedimentum & invaliditatem Matrimonii ab eo qui illud novit, sed sufficere si aliquo modo novum consensum ab eo eliciat, quod existimo verum, si consensus ejus sit talis, ut velit Matrimonium jam esse validum, casu quo prius tale non fuisset, alioqui manifestandum est impedimentum vel invaliditas Matrimonii.

Quid si vir dare nolit signum consensus.

Quod si in hoc casu vir nolit signum talis consensus dare, & tamen petat debitum, & uxor absque scandalo negare nequeat, Sanchez, Coninck, & alii affirmant sufficere ut ipsa copulam habeat affectu maritali; sic enim videtur consentire, quod etiam videtur vir facere, cum eodem affectu illam habeat. Quod licet cum Bonacina ut probabile admittam ob auctoritatem Doctorum, valdè tamen videtur difficile, cum vir hoc faciendo solum videatur ratificare prius matrimonium, non consentire in novum.

De assistentia parochi.

In casu tamen impedimenti dirimentis non requiritur nova assistentia parochi & testium, nisi impedimentum esset publicum, vel parochi extra confessionem, aut alicui ex testibus necessariis cognitum.

SECTIO SECUNDA.

De indissolubilitate Matrimonii.

I.

Matrimonium solum consummatum est penitus indissolubile.

QUÆRES primò: An, & quomodo Matrimonium sit indissolubile? Licet Matrimonium ratum sit aliquo modo indissolubile, utpote quod solâ contrahentium voluntate solvi nequit instar aliorum contractuum, solum tamen Matrimonium consummatum fidelium est simpliciter indissolubile, non quidem ex naturâ rei, sed ex Christi divino præcepto Matth. cap. 19. *Quod Deus conjunxit, homo non separet*; ubi illud elevavit in Sacramentum, & ut representaret indissolubilem Christi unionem cum Ecclesiâ per carnem assumptam, ut Patres asserunt. Quare per solam mortem naturalem solvitur, sicut ratum per mortem spiritualem, professionem scilicet in religione: ita Sanchez lib. 2. d. 13. Bonac. quæst. 2. p. 11. Filiucius tract. 10. cap. 2. Layman tract. 10. c. 1. n. 1.

Potest Pontifex dispensare, imò dissolvere Matrimonium ratum.

Quæres: Utrum possit Pontifex dispensare in Matrimonio rato, ita ut soluto ejus vinculo possint conjuges fideles aliud Matrimonium inire. Negat Scotus & alii plurimi apud Sanch. l. 2. d. 14. Dicendum tamen, Pontificè saltem datâ justâ causâ (ut est discordia gravis orta inter conjuges, ex quâ timeantur infœlices exitus sine spe remedii, item graves inimicitia inter amicos & consanguineos conjugum cum periculo scandali, lepra alteri superveniens, impotentia etiam ante consummatum matrimonium orta) posse, illud planè dissolvere, idque etiam altero conjugè invito: ita Sanchez d. 14. n. 2. d. 15. n. 6. & d. 16. Bonacina p. 11. Filiucius t. 10. c. 2. n. 55. 58. & 59.

Multi Pontifices in eo dispensarunt.

Ratio conclusionis est, quia multi Pontifices in eo dispensarunt, ut Martinus V. Eugenius IV. Paulus III. Pius IV. & Gregorius XIII. ut refert Henriquez l. 11. de Matr. c. 8. n. 11. Et verisimile est Christum talem potestatem, quæ Eccle-

sia adeo necessaria est, Vicario suo reliquisse. Præterea juxta valdè probabilem sententiam potest dispensare in voto solemnè religionis quod est vinculum fortius quam Matrimonium ratum, & illud dissolvit.

Quæres secundò: An Matrimonium infidelium sit indissolubile? Matrimonium fidelis cum infideli, seu baptizati cum non baptizato, etiam catechumeno est irritum, Matrimonium tamen duorum non baptizatorum non statim dissolvitur ac infidelis ad fidem convertitur. Prima pars constat, nemine vel Theologorum vel Jurisperitorum dissentiente, ut ait Sanchez l. 7. d. 71. n. 1. Filiucius c. 7. n. 225. Layman c. 14. p. 4. n. 1. & idem est de personâ verè baptizatâ cum baptizato fidei, & de hæretico cum infideli. Ratio est, quia hoc est unum ex impedimentis dirimentibus, nempe disparitatis cultus ex receptissimo Ecclesiæ usu vim legis obrinente inductum. Unde tum in lege naturali tum scriptâ, imò olim etiam in evangelicâ hæc Matrimonia erant valida. Ratio secundæ partis est, quia S. Paulus primè ad Corinth. 7. dat consilium conjugi converso, ut cohabitaret cum conjugè infideli, ergo Matrimonium illud est validum. Quare primis sexcentis annis permessa erat hæc cohabitatio ob frequentem Judæorum & aliorum tunc temporis conversionem.

II. *Matrimonium fidelis cum infideli.*

Est disparitatis cultus.

Potest tamen Matrimonium, etiam consummatum inter infidelem jam conversum & conjugem manentem in infidelitate dissolvi primò si infidelis nolit cum fidei habitare, vel non sine injuriâ fidei aut creatoris, pertrahendo scilicet ad peccatum, blasphemando nomen Dei, retrahendo familiam à Fide Christi, &c. in quibus casibus licitum est conjugi converso ad alias nuptias transire: ita Sanchez l. 7. d. 78. n. 4. Coninck d. 26. d. 5. n. 58. Bonac. q. 3. p. 7. n. 4. Filiuc. t. 10. p. 2. c. 6. n. 237. Layman t. 10. c. 3. n. 3.

Quid si habitare nolit infidelis cum fidei.

Quod si conjux infidelis cohabitare velit, idque sine injuriâ Creatoris, Valentia to. 4. d. 10. q. 1. p. 3. Navarrus, Toletus, & alii negant infidelem posse dissolvere Matrimonium propter locum Apostoli. Probabilius tamen est posse: ita Sanchez n. 9. (quamvis contrarium putet esse valdè probabile) Bonacina n. 6. Filiuc. n. 239. Layman n. 4. Henriquez l. 11. c. 8. n. 4. Sa verbo *Matrimonium* n. 8. & alii. Ratio est, quia esset nimis gravis servitus fidelis conjugis: deinde infidelis dum converti non vult discedit virtualiter, cum habitationem eligat, quæ fidei jam ab Ecclesiâ prohibita est, licet olim fuerit permessa. Unde permissio S. Pauli intelligitur secluso præcepto in contrarium.

Quid verò si cohabitare velit.

Admonito itaque conjugè infidelis ut termino præscripto (40. dierum c. g. ut Romæ fieri dicitur) convertatur, si intra illud tempus converti nolit, vel non cohabitare, aut non sine injuriâ Creatoris, potest fidelis etiam sine sententiâ Judicis ad alias nuptias transire, vel etiam ad religionem, & sacros ordines, per quas nuptias & professionem solvitur Matrimonium, non per sacros ordines, in quibus tamen positus reddi uxori postea conversæ non debet; sibi enim imputet.

Quis terminus infidelis statuetur.

Proli doli capaci datur optio quem velit parentem sequendi, non utens ratione danda est conjugi converso.

Quæres tertio: An Matrimonium cum hæreticis sit validum, licitum & indissolubile? Matrimonium fidelis cum hæretico etsi ut plurimum sit mortaliter illicitum, tum ob prohibitionem Ecclesiæ,

III. *Matrimonium cum hæretico est validum.*

Ecclesie, tum periculum perversionis, est tamen validum & insolubile: ita Sanchez d. 72. n. 4. Layman t. 10. c. 14. n. 2. Filiucius c. 6. n. 228. Bonacina q. 3. p. 7. n. 1. Tan. to. 4. d. 8. q. 4. d. 5. & alii communiter.

Quid ubi
vivunt ha-
retici mixti
Catholicis.

Dixi ut plurimum; Sanchez enim Filiucius & Bonacina aiunt in locis ubi permixti vivunt hæretici cum Catholicis, qui libertate fruuntur, ut in Germaniâ, Galliâ, & Poloniâ, secluso scandalo & perversionis periculo id ex consuetudine licere, quod tamen negat Tannerus, & Laymannus ob gravia quæ inde proveniunt incommoda. Sa tamen, Serrarius, & Laymannus aiunt licitum esse, si acatholicus promittat se catholicam fidem post nuptias susceperum, & causa subsit cur nuptiæ abolitioni ab hæresi anteponantur. Eodem etiam gradu quo peccat catholicus contrahens cum hæretico, peccat simi-

liter. Sacerdos assistens eius Matrimonio.

Quando uterque conjux infidelis convertitur ac baptizatur, & postea signo aliquo externo prius Matrimonium ratificat, sit Sacramentum ratum, & insolubile, sicut fidelium, & si consumment, erit planè indissolubile. Summus Pontifex tamen in consummato infidelium convertorum matrimonio dispensare potest, nisi consumment denuò post Baptismum, ut ait Sanchez l. 2. d. 17. Itaque licet contractum prius fuisset cum impedimentis ecclesiasticis, modò non contra legem naturæ, ut si Pater filiam, aut frater sororem duxisset, esset validum, ex pluribus autem uxoribus infidelis conversus ducere debet primam, si illa velit converti, hæc enim sola est vera uxor; si converti nolit, ducere potest ullam ex reliquis; aut aliam quamcunque fœminam.

Quid si
uterque
conjux con-
vertatur.

Si quis plu-
res habeat
uxores.

DISPUTATIO CENTESIMA QUARTA.

De impedimentis Matrimonii.

SECTIO PRIMA.

De impedimentis dirimentibus Matrimonium.

I.
Duplex ge-
nus impedi-
mentorum.

UÆRES primò: Quæ sint impedi-
menta Matrimonii, & à quo pos-
sint induci? Impedimenta Matri-
monii alia sunt impediencia tantum,
ne scilicet licitè contrahatur, alia
impediencia simul & dirimentia,
cum quibus nec licitè contrahitur, nec validè.
Dirimentia numerantur hæc duodecim:

Impedimen-
ta dirimen-
tia.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.
Si sis affinis, si forè coire nequibus.

Alia tria.

His Concilium Tridentinum duo alia adjunxit,
nempe si parochus & duo saltem testes non adsint,
& raptum mulieris quamdiu non est plenè suæ li-
bertati restituta. Tertium additum est à Gre-
gorio XIII. in Bullâ Ascendente Domino, nempe
tria vota simplicia post novitatum emissâ à reli-
giosis Societatis J. S. U. De prioris generis im-
pedimentis dicitur postea.

Quinam ea
instituerit
possint.

Quoad secundum, spectatâ solâ naturâ rei
Principes omnes & magistratus, qui leges ferro
possunt, possunt etiam pro suis subditis fidelibus
statuere impedimenta dirimentia & impediencia
Matrimonium, cum sit contractus humanus: nec
per hoc mutatur quod in Sacramentum sit eleva-
tus. Unde de factò hoc possunt Principes tam
Christiani, quàm Ethnici pro Matrimoniiis sub-
ditorum suorum infidelium.

Hæc modo
Ecclesia ve-
servat sibi.

Ecclesia tamen hanc potestatem circa Matri-
monia fidelium Principibus sæcularibus ademit,
ac sibi reservavit, sicut & alias causas matrimo-
niales; id enim decuit postquam factum est Sa-
cramentum. Per consuetudinem tamen Laico-

rum simul cum Ecclesiasticis possunt hæc impe-
dimeta auferri, & alia induci: ita Sanchez l. 7.
d. 1. 3. & 4. Bonacina q. 3. p. 1. Layman s. 10.
p. 4. c. 1. Filiucius t. 10. p. 2. c. 1. Coninck d. 30.
d. 1. & alii.

Quæres secundo: An, & quomodo error ir-
rigit Matrimonium? Error personæ invalidum
reddit Matrimonium, non sic error qualitatis,
nisi in personam redundet: ita Sanchez l. 7. d. 18.
Henriquez l. 11. c. 10. Coninck d. 31. n. 1. Bo-
nacina q. 3. p. 2. Layman t. 10. p. 4. c. 2. Filiu.
t. 10. p. 2. c. 2. & alii. Ratio primæ partis est,
quia Matrimonium consistere nequit sine con-
sensu in personam cum quâ intendit contrahere,
qui tamen hic non est in eam cum quâ contrahit,
sed in aliam quam mente concipit. Quare nec
inter infideles valeret hoc Matrimonium, cum
non ecclesiastico tantum jure, sed etiam naturali
sit irritum, ut si putet esse Caiam, & est Sempro-
nia, quod etiam verum est, licet ita animo af-
fectus esset, ut licet sciret esse Semproniam, il-
lam duceret. Valeret tamen Matrimonium si
mente diceret, quæcunque es contraho tecum.

II.
Error perso-
næ & qua-
litatis

Error per-
sonæ diri-
mit.

Secunda pars probatur, quia error qualitatis
non tollit consensum in substantiam rei, sicque
non reddit Matrimonium simpliciter involunta-
rium, sed solùm secundum quid, ut si putet esse
divitem, aut virginem, quæ non est, idque licet
per dolum factum sit dantem causam contractui,
seu sine quo non fuisset celebratum Matrimo-
nium, in quo differt Matrimonium ab aliis con-
tractibus. Si tamen qualitas apponatur per mo-
dum conditionis, Matrimonium illâ non subsi-
stente est nullum, cum sit honesta, ut suppo-
nimus.

De errore
qualitatis.

Tertia etiam pars probatur; si enim error qua-
litatis redundet in personam, non præbet con-
sensum huic personæ in particulari præfenti, sed
alteri quam per tales qualitates descriptam mente
concepit,

Quid si er-
ror qualita-
tis redundet
in personam